УДК 223.4:808.3:802.0

НАЙУЖИВАНІШІ ПОВЧАННЯ З КНИГИ МУДРОСТІ ІСУСА, СИНА СИРАХА, УКРАЇНСЬКОЮ ТА АНГЛІЙСЬКОЮ МОВАМИ

Цимбалюк Ю. В., к. філол. н., доцент

Запорізький гуманітарний університет "ЗІДМУ"

У статті вперше в українському мовознавстві подаються українською та англійською мовами найуживаніші повчання з Книги Мудрості Ісуса, сина Сираха, що вміщена у Старому Завіті і належить до неканонічних поетичних книг. Ця книга не втрачає свого пізнавального і виховного значення й сьогодні, хоча була написана приблизно в 180 році до народження Христа. Книга Мудрості Ісуса, сина Сираха, навчає нас, як треба жити за Божими законами, дає прості, але найнеобхідніші життєві поради з проблем, що хвилюють людство.

Ключові слова: повчання з Книги Мудрості Ісуса, Божі закони, фразеологізми, життєві поради.

Цымбалюк Ю.В. НАИБОЛЕЕ УПОТРЕБЛЯЕМЫЕ ПОУЧЕНИЯ ИЗ КНИГИ МУДРОСТИ ИИСУСА, СЫНА СИРАХА, НА УКРАИНСКОМ И АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКАХ / Гуманитарный университет «ЗИГМУ», Украина

В статье впервые в украинском языкознании даются на украинском и английском языках наиболее употребляемые поучения из Книги Мудрости Иисуса, сына Сираха, которая входит в состав Ветхого Завета и относится к неканоническим поэтическим книгам. Названная книга не теряет своего познавательного и воспитательного значения даже сегодня, хотя была написана приблизительно в 180 году до рождества Христова. Книга Мудрости Иисуса, сына Сираха, учит нас, как нужно жить по Божьим законам, дает простые, но наиболее необходимые жизненные советы по проблемам, волнующим человечество.

Ключевые слова: поучения из Книги Мудрости Иисуса, Божьи законы, фразеологизмы, жизненные советы.

Tsymbalyuk Yu. V. FREQUENTLY USED INSTRUCTIONS FROM THE BOOK OF WISDOM BY JESUS, SON OF SIRACH, IN UKRAINIAN AND ENGLISH / University of the Humanities "Zaporizhya Institute of State and Municipal Government", Ukraine.

The article deals with frequently used instructions from the Book of Wisdom by Jesus, son of Sirach, which are for the first time in the Ukrainian linguistics given in Ukrainian alongside with their English equivalents. The book is part of the Old Testament and belongs to poetic texts which are not canonical. Though written about 180 B.C., the Book of Wisdom by Jesus, son of Sirach, hasn't lost its cognitive power and educational value. It instructs us how we should live according to God's laws and offers simple, but invaluable, advice on vital problems facing humanity.

Key words: instructions from the Book of Wisdom by Jesus, God's laws, phraseologisms, advice on vital.

Книга Мудрості Ісуса, сина Сираха, вміщена у Старому Завіті і належить до неканонічних поетичних книг. З усіх книг, мабуть, ця книга містить у собі чи не найкращі повчання, які вказують на те, як треба жити за Божими законами, хоча Господь Бог надихнув цього праведного мужа, ізраїльтянина, написати її приблизно в 180 році до народження Христа, щоб підняти освіту та мораль свого народу. Коли читаєш Книгу Мудрості, то здається, що вона написана не в сиву минувшину, а тепер, і призначена для нас, бо порушує вічні проблеми: зло і гріх – це смерть неминуча, добро і любов – це життя вічне.

"Усе писання Богом, - як каже св. Павло, - надхнене, і корисне до навчання, до докору, до направи, до виховання в праведності, щоб Божа людина була досконала, до всякого доброго діла готова" (2 Тим., 3:16-17).

Ось найуживаніші, на нашу думку, повчання з цієї вічної Книги, згруповані тематично за опорними (стрижневими) словами й подані в алфавітному порядку (хронологію біблійних книг збережено).

багатий

Бідного славлять за його знання, а багатого славлять за його багатство (10:30)[*]; The poor man is honored for his wisdom as the rich man is honored for his wealth… (10:29).

Захитається багатий – його друзі підтримають; убогого, коли впаде, - відштовхнуть і друзі (13:21); When a rich man stumbles he is supported by a friend; when a poor man trips he is pushed down by a friend (13:20).

[*] Перша цифра у дужках означає главу Біблії, друга – вірш. В обох перекладах нумерація глав і віршів переважно збігається, а якщо є розбіжності, то при цитатах англійською мовою вона подається в дужках додатково.

Спотикнеться багатий – усі біжать на допомогу; скаже дурницю – знаходять виправдання; а спотикнеться бідний, то йому ще й докоряють, коли ж розумно висловиться – ні у віщо оцінюють (13:22); Many are the supporters for a rich man when he speaks; though what he says is odious, it wins approval. When a poor man speaks they make sport of him; he speaks wisely and no attention is paid him (13:21).

Заговорить багатий – усі замовкають, і мову його аж під хмари підносять; а бідний промовить – спитають: "Хто це?" – і коли спотикнеться, то його й з ніг зіб'ють (13:23); A rich man speaks and all are silent, his wisdom they extol to the clouds. A poor man speaks and they say: "Who is that?" If he slips they cast him down (13:22).

Згадай у час достатків про голоднечу; про злидні та вбозтво – коли ти багатий (18:25); Remember the time of hunger in the time of plenty, poverty and want in the day of wealth.

Щасливий той багатий, який без плями, який за золотом не побивається (31:8); Happy the rich man found without fault, who turns not aside after gain!

багатство

Не звіряйсь на багатства, несправедливо набуті: не допоможуть тобі в день нещастя (5:8); Rely not upon deceitful wealth, for it will be no help on the day of wrath (5:10).

Не втішайся життям розкішним… (18:32); Have no joy in the pleasures of a moment…

Багато людей грішать із-за користи: розбагатіти прагнучи, стають немилосердними (27:1); For the sake of profit many sin, and the struggle for wealth blinds the eyes.

З-за багатства безсоння виснажує тіло, а журба про нього сон відганяє (31:1); Keeping watch over riches wastes the flesh, and the care of wealth drives away rest.

Золотолюбові нема виправдання, хто гониться за зиском, на манівці зіб'ється (31:5); The lover of gold will not be free from sin, for he who pursues wealth is led astray by it.

Багато людей пропало з-за золота, і падіння їхнє було неминуче (31:6); Many have been ensnared by gold, though destruction lay before their eyes…

Багатства неправедних, наче річка, щезнуть, мов сильний грому удар, що гуркотить під час зливи (40:13); Wealth out of wickedness is like a wadi in spate: like a mighty stream with lightning and thunder…бажання

бажання

При бажанні… станеш освіченим, а бувши слухняним, будеш і розумним (6:32); …if you wish, you can be taught; if you apply yourself, you will be shrewd.

байдужий

Горе серцю байдужому, бо, не мавши віри, буде воно беззахисне (2:13); Woe to the faint of heart who trust not, who therefore will have no shelter!

балакун

Двоязичного побоюються в місті, балакуна ненавидять за базікання його (9:18); Feared in the city is the man of railing speech, and he who talks rashly is hated.

батьки

Хто звеличує матір свою, той немов скарби збирає (3:4); …he stores up riches who reveres his mother.

Хто шанує батька, той матиме втіху в дітях, і в день своєї молитви буде вислуханий (3:5); He who honors his father is gladdened by children, and when he prays he is heard.

…допомагай твоєму батькові в старощах і не засмучуй його за його життя (3:12); …take care of your father when he is old; grieve him not as long as he lives.

Усім твоїм серцем прославляй свого батька і не забувай про болі матері твоєї. Пам'ятай, що вони привели тебе на світ: чим заплатиш за те, що для тебе вони вчинили? (7:27-28); With your whole heart honor your father; your mother's birthpangs forget not. Remember, of these parents you were born; what can you give them for all they gave you?

бджілка

Бджілка між крилатими - маленька, а виріб її – найсолодший (11:3); Least is the bee among winged things, but she reaps the choicest of all harvests.

безділля

…з безділля навчаються багато лихого (33:28); …idleness is an apt teacher of mischief.

беззаконний

Громада беззаконних – то купа клоччя, їхній кінець у полум'ї вогню (21:9); A band of criminals is like a bundle of tow; they will end in a flaming fire.

благочесний

Та завжди бувай із мужем благочесним, про якого знаєш, що пильнує він заповіді й що душа його подібна до душі твоєї, і що він, коли впадеш, тобі співчуватиме (37:12); Instead, associate with a religious man, who you are sure keeps the commandments; Who is like-minded with yourself and will feel for you if you fall.

блудниця

Не зустрічайся з блудницею, бо потрапиш у її сіті (9:3); Be not intimate with a strange woman, lest you fall into her snares.

Не віддавай свою душу блудницям, бо спадщину свою втратиш (9:6); Give not yourself to harlots, lest you surrender your inheritance.

брехати

Не бреши ніякою брехнею: нічого доброго з того не вийде (7:13); Delight not in telling lie after lie, for it never results in good.

Брехня для людини – це ганебна пляма, вона – раз-у–раз на устах невігласів (20:24); A lie is a foul blot in a man, yet it is constantly on the lips of the unruly (20:23).

Звичка до брехні – нечестя для чоловіка і ганьба при ньому довготривала (20:26); A liar's way leads to dishonor, his shame remains ever with him (20:25).

Що від нечистого може вийти чисте, а від брехливого – що правдиве? (34:4); Can the unclean produce the clean? can the liar ever speak the truth?

веселитись

Давай і бери – й веселися душею: бо не в аду ж насолоди шукати! (14:16); Give, take, and treat yourself well, for in the nether world there are no joys to seek.

Радощі серця – то життя людини, а чоловіка веселощі – довголіття (30:22); Gladness of heart is the very life of man, cheerfulness prolongs his days.

Розважай себе, втішай своє серце, геть проганяй від себе печаль: багатьох бо сум уже погубив – немає ніякого з нього пожитку (30:23); Distract yourself, renew your courage, drive resentment far away from you; For worry has brought death to many, nor is there aught to be gained from resentment.

вино

Вино й жіноцтво пантеличать і розумних; хто до повій пристане – пристане до безстидства (19:2); Wine and women make the mind giddy, and the companion of harlots becomes reckless.

Не будь при вині хоробрий – вино багатьох погубило (31:25); Let not wine-drinking be the proof of your strength, for wine has been the ruin of many.

Вино для людей – життєвий напій, коли то його помірковано п'ють. Що за життя, коли вина бракує? Його ж бо створено на радощі людям (31:27); Wine is very life to man if taken in moderation. Does he really live who lacks the wine which was created for his joy?

Радощі серця, втіха душі – вино, пите вчасно й у міру потреби (31:28); Joy of heart, good cheer and merriment are wine drunk freely at the proper time.

Гіркота для душі – вино, пите занадто, та ще й із пристрастю і з суперечкою (31:29); Headache, bitterness and disgrace is wine drunk amid anger and strife.

Пияцтво безумному – погибель: більше гніву, зменшення сили, завдання ран (31:30); More and more wine is a snare for the fool; it lessens his strength and multiplies his wounds.

виховувати

Є в тебе діти? Виховуй їх і вже змалку роби гнучким їхній карк (7:23); If you have sons, chastise them; bend their necks from childhood.

Розумна дочка придбає собі чоловіка, а сороміцька – журба для батька (22:4); A thoughtful daughter becomes a treasure to her husband, a shameless one is her father's grief.

Хто любить свого сина – тримає для нього різку, щоб мати з нього врешті-решт утіху (30:1); He who loves his son chastises him often, that he may be his joy when he grows up.

Хто сина виховує добре – матиме з нього користь, а й серед знайомих пишатись ним буде (30:2); He who disciplines his son will benefit from him, and boast of him among his intimates.

Такий батько, померши, наче й не вмре: по собі бо лишив подібного до себе (30:4); At the father's death, he will seem not dead, since he leaves after him one like himself…

Проти своїх ворогів лишив він відплатника, а й для друзів – того, хто добродійства оплатить (30:6); The avenger he leaves against his foes, and the one to repay his friends with kindness.

Необ'їжджений кінь стає норовистим, а син свавільний стає зухвалим (30:8); A colt untamed turns out stubborn; a son left to himself grows up unruly.

Випестиш сина, - а він тебе розчарує, гратимешся з ним, - а він тебе засмутить (30:9); Pamper your child and he will be a terror for you, indulge him and he will bring you grief.

За юности його не давай йому волі й очей не заплющуй, як поводиться по-дурному (30:11); Give him not his own way in his youth, and close not your eyes to his follies.

Ще замолоду роби його шию гнучкою, товчи йому боки, поки він ще молодий, бо, ставши впертим, він буде неслухняний (30:12); Bend him to the yoke when he is young, thrash his sides while he is still small, Lest he become stubborn, disobey you, and leave you disconsolate.

Вихованій людині вистачає мало…(31:19); Does not a little suffice for a well-bred man?

Ліпше бо, коли в тебе діти попросять, ніж сам би ти в руки дітей своїх заглядав (33:22); Far better that your children plead with you than that you should look to their generosity.

Пильно наглядай за неслухняною дочкою, щоб не зробила тебе ворогів посміховиськом, поговором у місті, в народі пліток предметом, - щоб перед численними тебе не осоромила! (42:11); Keep a close watch on your daughter, lest she make you the sport of your enemies, A byword in the city, a reproach among the people, an object of derision in public gatherings.

ворог

Ніколи не звіряйся своєму ворогові, бо мов мідь позеленіла – така й злоба його (12:10); Never trust your enemy, for his wickedness is like corrosion in bronze.

Устами своїми ворог солодкий, а в серці задумує тебе в яму звалити. Очима своїми ворог просльозиться, а знайде нагоду, то й не насититься кров'ю (12:16); With his lips an enemy speaks sweetly, but in his heart he schemes to plunge you into the abyss. Though your enemy has tears in his eyes, if given a chance, he will never have enough of your blood.

гніватись

Не гнівайся на ближнього ні за яку кривду – нічого не роби спересердя (10:6); No matter the wrong, do no violence to your neighbor, and do not walk the path of arrogance.

Ліпше зганити, аніж нагніватись (20:2); It is much better to admonish than to lose one's temper…

Гнів та пересердя – речі мерзенні: уділом вони чоловікові грішному (27:30); Wrath and anger are hateful things, yet the sinner hugs them tight.

Хто мститься, той від Господа помсти зазнає і за свої гріхи здасть докладний рахунок (28:1); The vengeful will suffer the LORD's vengeance, for he remembers their sins in detail.

Ближньому твоєму кривду прости, тож, попросивши, й сам прощення гріхів одержиш (28:2); Forgive your neighbor's injustice; then when you pray, your own sins will be forgiven.

Пам'ятай про кончину, перестань ворогувати…(28:6); Remember your last days, set enmity aside…

Заздрість і гнів позбавляють віку, а журба завчасно старість приводить (30:24); Envy and anger shorten one's life, worry brings on premature old age.

гординя

Багатьох бо збила з дороги власна гординя, і наміри лукаві привели їхній ум до занепаду (3:24); Their own opinion has misled many, and false reasoning unbalanced their judgment (3:23).

Господь

Усією душею Господа шануй і священиків його поважай (7:29); With all your soul, fear God, revere his priests.

Влада над землею в руці Господній… У руці Господній успіх людини… (10:4-5); Sovereignty over the earth is in the hand of God… Sovereignty over every man is in the hand of God, who raises up on it the man of the hour…

Добро і зло, життя і смерть, убозтво й багатство – від Господа (11:14); Good and evil, life and death, poverty and riches, are from the LORD.

Господь сотворив із землі людину, а й знову її до неї повертає (17:1); The LORD from the earth created man… and makes him return to earth again (17:1-2).

Він число днів і пору людям призначив, і надав їм владу над тим, що на землі (17:2); He endows man with a strength of his own, and with power over all things else on earth (17:3).

Він дав їм розсудливість, язик та очі, вуха та серце – щоб розважати (17:6); He forms men's tongues and eyes and ears, and imparts to them an understanding heart (17:5).

Хто докір ненавидить, той слідує за грішником, хто ж страхається Господа, той навернеться серцем (21:6); He who hates correction walks the sinner's path, but he who fears the LORD repents in his heart.

У трьох речах милуюсь і в них красуюсь я перед Господом та перед людьми: згодою між братами, приязню між сусідами й жінкою та чоловіком, які дружньо живуть (25:1); With three things I am delighted, for they are pleasing to the LORD and to men: Harmony among brethren, friendship among neighbors, and the mutual love of husband and wife.

Не з'являйся перед Господом з порожніми руками, бо все те – заради виконання заповіді (35:4); Appear not before the LORD empty-handed, for all that you offer is in fulfillment of the precepts.

Воздавай Всевишньому згідно з його даром – щедро за твоїми власними статками. Господь бо тобі відплатить, поверне тобі всемеро (35:9-10); Give to the Most High as he has given to you, generously, according to your means. For the LORD is one who always repays, and he will give back to you sevenfold.

Понад усі ж бо речі – до Всевишнього молися, щоб дорогу твою спрямував до правди (37:15); Most important of all, pray to God to set your feet in the path of truth.

Господь із землі ліки виводить, і розумний муж не нехтує ними (38:4); God makes the earth yield healing herbs which the prudent man should not neglect…

Сонце, що світить – на все споглядає, і твір Господній повен його слави (42:16); As the rising sun is clear to all, so the glory of the LORD fills all his works…

Ніяка думка його не минає, ніяке слово від нього не сховається (42:20); No understanding does he lack; no single thing escapes him.

Страхітливий Господь, превеликий, і влада його – предивна! (43:29); Awful indeed is the LORD's majesty, and wonderful is his power (43:30).

Хваливши Господа, возносіте його міроюзмоги – бо він ще вам понад силу; його звеличувавши, сили розгорніть, однак не втомлюйтесь, - бо до краю не дійдете! (43:30); Lift up your voices to glorify the LORD, though he is still beyond your power to praise; Extol him with renewed strength, and weary not, though you cannot reach the end… (43:31-32).

гостинець

Гостинець дурня не дасть тобі користі, бо очі в нього жадібні за те взяти всемеро (20:14); A gift from a rogue will do you no good, for in his eyes his one gift is equal to seven (20:13).

Гостинці й дарунки засліплюють очі мудрих і, як гнуздечка в роті, відводять набік докори (20:29); Favors and gifts blind the eyes; like a muzzle over the mouth they silence reproof (20:28).

грішити

Згрішив ти – не соромся визнати: проти течії річки не силуйся (4:26); Be not ashamed to acknowledge your guilt, .. and struggle not against the rushing stream.

Хто легковірний, той і легкодушний; хто грішить – той сам собі шкодить (19:4); He who lightly trusts in them has no sense, and he who strays after them sins against his own life.

Утікай від гріха, немов від гадюки, бо як підійдеш – то він тебе вкусить; його ж бо зуби – левині зуби, які занапащують душі людські (21:2); Flee from sin as from a serpent that will bite you if you go near it; Its teeth are lion's teeth, destroying the souls of men.

грішник

Дурнота й темнота створені для грішників, і хто зарозумілий у злі, з тим зло й залишиться (11:16); Error and darkness were formed with sinners from their birth, and evil grows old with evildoers.

Одна лиш іскорка велику ватру підпалює; грішник робить засідку, щоб кров пролити (11:32); …with a spark he sets many coals afire. The evil man lies in wait for blood… (11:31-32).

Грішників дорога викладена камінням, а на її кінці – прірва пекельна (21:10); The path of sinners is smooth stones that end in the depths of the nether world.

Грішна людина дратує друзів і зводить наклепи на миролюбних (28:9); …[a quarrelsome man] commits the sin of disrupting friendship and sows discord among those at peace.

Грішна людина докору уникає і, щоб чинити свою волю, вимівки шукає (32:17); The sinner turns aside reproof and distorts the law to suit his purpose.

гроші

Хто будує дім свій на гроші чужії, той каміння на зиму неначе збирає (21:8); He who builds his house with another's money is collecting stones for his funeral mound.

двері

Під дверима наслухувати – людська невихованість: такого безчестя не стерпить розумний (21:24); It is rude for one to listen at a door; a cultured man would be overwhelmed by the disgrace of it.

добро

Чинивши добро, знай, кому чиниш, то й матимеш подяку за твої добродійства (12:1); If you do good, know for whom you are doing it, and your kindness will have its effect.

досвід

Вінець старих – великий їхній досвід, і похвальне в них – острах Господній (25:6); The crown of old men is wide experience; their glory, the fear of the LORD.

…хто ж бував у подорожах, той набув досвід (34:10); …with travel a man adds to his resourcefulness.

друг

Бажавши мати приятеля, спершу його випробуй – не квапся звірятись на нього (6:7); When you gain a friend, first test him, and be not too ready to trust him.

Від ворогів своїх відступись, а й друзів твоїх бережись! (6:13); Keep away from your enemies; be on your guard with your friends.

Вірний приятель – міцна захорона: хто знайшов його, той знайшов скарб (6:14); A faithful friend is a sturdy shelter; he who finds one finds a treasure.

Вірному другові немає ціни, і немає ваги, щоб вартість його зважити (6:15); A faithful friend is beyond price, no sum can balance his worth.

Приятель вірний – то лік життя, і його знайдуть ті, що Господа страхаються (6:16); A faithful friend is a life-saving remedy, such as he who fears God finds…

Не обмінюй друга за гроші, ані рідного брата за золото офірське (7:18); Barter not a friend for money, nor a dear brother for the gold of Ophir.

Не полишай старого друга, бо новий йому не дорівняє. Новий друг – нове вино: питимеш його радо, лиш коли постаріється (9:10); Discard not an old friend, for the new one cannot equal him.

Друга годі спізнати у щасті, зате ворог не укриється – при нещасті (12:8); In our prosperity we cannot know our friends; in adversity an enemy will not remain concealed.

Коли щастить комусь, то вороги його сумують, зате ж як не щастить, то й друг відступається (12:9); When a man is successful even his enemy is friendly; in adversity even his friend disappears.

Хто смоли доторкнеться, той забрудниться, - хто гордому товариш, той до нього уподібниться (13:1); He who touches pitch blackens his hand; he who associates with an impious man learns his ways.

Усе живе любить собі подібне, і кожна людина – ближнього свого. Кожне тіло до свого роду приєднується, і чоловік пристає до собі подібного (13:15-16); Every being is drawn to its own kind; with his own kind every man associates.

…як випустив єси з рук своїх птаха, так і друга ти втратив - не впіймати більше! (27:19); Like a bird released from the hand, you have let your friend go and cannot recapture him…

Хіба не болить воно болем смертельним, як з друга чи товариша ворог робиться? (37:2); Is it not a sorrow unto death when your bosom companion becomes your enemy?

думка

Слушного часу не приховуй своєї думки (4:23); Refrain not from speaking at the proper time…

З думки пізнається мудрість, а освіта – з мови язика (4:24); For it is through speech that wisdom becomes known, and knowledge through the tongue's rejoinder.

Стій твердо при своїй думці, і хай одне буде твоє слово (5:10); Be consistent in your thoughts; steadfast be your words (5:12).

Серце, оперте на розумну думку, - наче тинк піщаний на вигладженій стіні (22:17); A resolve that is backed by prudent understanding is like the polished sirface of a smooth wall.

Не роби нічого, не зваживши думкою, то й не будеш каятись у вчинках своїх (32:19); Do nothing without counsel, and then you need have no regrets.

дурний

Не покладайся на дурного, не відсторонюйся від вельможного (4:27); Do not abase yourself before an impious man, nor refuse to do so before rulers.

З дурного уст приповідки не приймають, - він бо її не каже своєчасно! (20:20); A proverb when spoken by a fool is unwelcome, for he does not utter it at the proper time (20:19).

Нічого не навчиться, хто здібностей не має, але є і здібності, що побільшують смуток (21:12); He can never be taught who is not shrewd, but one form of shrewdness is thoroughly bitter.

Нутро дурного – мов посуд розбитий: жадного знання воно не втримає (21:14); A fool's mind is like a broken jar – no knowledge at all can it hold.

Мова дурного - мов тягар у дорозі; на устах же розумного – ласкаве слово (21:16); A fool's chatter is like a load on a journey, but there is charm to be found upon the lips of the wise.

Дурний, коли сміється – підносить голос, розумний же ледве тихенько всміхнеться (21:20); A fool raises his voice in laughter, but a prudent man at the most smiles gently.

Дурного нога в хату швидко вступає, досвідчена ж людина – соромиться інших (21:22); The fool steps boldly into a house, while the well-bred man remains outside…

Серце дурних у них на роті, мудрих же уста – в їхньому серці (21:26); Fool's thoughts are in their mouths, wise men's words are in their hearts.

Учити дурного – черепки докупи зліплювати або ж будити глибоко заснулого (22:9); Teaching a fool is like gluing a broken pot, or like disturbing a man in the depths of sleep… (22:7).

Жалоба по мертвому – семеро днів, за дурнем же й нечестивим – всі дні їхнього віку (22:12); Seven days of mourning for the dead, but for the wicked fool a whole lifetime (22:11).

Пісок бо, сіль і брилу заліза легше нести, ніж людину безглузду (22:15); Sand and salt and an iron mass are easier to bear than a stupid man.

Серце дурного, мов те колесо в возі, й мов вісь, що обертається – його міркування (33:5); Like the wheel of a cart is the mind of a fool; his thoughts revolve in circles.

життя

Чим пишатися порохові й попелові, якщо нутро його вже за життя розкладається? (10:9); Why are dust and ashes proud? even during life man's body decays…

Крапля води морської чи зеренце піску – ось так мало років під час цього віку (18:10); Like a drop of sea water, like a grain of sand, so are these few years among the days of eternity (18:8).

Три роди людей душі моїй осоружні, і життя їхнє вельми для мене бридке: бідний – пихатий, багатий – брехун і старий – перелюбець, що з глузду з'їхав (25:2); Three kinds of men I hate; their manner of life I loathe indeed: A proud pauper, a rich dissembler, and an old man lecherous in his dotage.

Головне для життя – вода, хліб і одяг та й хата, щоб було чим прикрити наготу (29:21); Life's prime needs are water, bread, and clothing, a house, too, for decent privacy.

Ліпше життя злиденне під дахом з драниць, аніж пишні страви у домі чужому (29:22); Better a poor man's fare under the shadow of one's own roof than sumptuous banquets among strangers.

жінка

Щасливий, хто живе з розумною жінкою, хто язиком своїм не послизнувся…(25:8); Happy is he who dwells with a sensible wife, and he who… sins not with his tongue…

Усяка рана, але не рана серця! Усяка злоба, але не злоба жінки! (25:13); Worst of all wounds is that of the heart, worst of all evils is that of a woman (25:12).

Від жінки гріх почався – з-за неї й усі вмираємо (25:24); In woman was sin's beginning, and because of her we all die (25:23).

Не давай воді витікати, а жінці лихій – робити по-своєму (25:25); Allow water no outlet, and be not indulgent to an erring wife (25:24).

Щасливий чоловік, що добру жінку має, - число його днів подвійне (26:1); Happy the husband of a good wife, twice-lengthened are his days…

Чеснотлива жінка чоловіка звеселює, він проживе літа свої в мирі (26:2); A worthy wife brings joy to her husband, peaceful and full is his life.

Добра жінка – це добра частка, вона дається тим, що Господа страхаються (26:3); A good wife is a generous gift bestowed upon him who fears the LORD…

Лиха жінка – ярмо воляче, що погано прив'язане; хто її має, той наче скорпіона тримає (26:7); A bad wife is a chafing yoke; he who marries her seizes a scorpion.

Жінка п'яниця – гідна гніву великого; безчестя своє годі їй приховати (26:8); A drunken wife arouses great anger, for she does not hide her shame.

Мовчазна жінка – дарунок Господній; вихованій добре – ціни немає (26:14); A gift from the LORD is her governed speech, and her firm virtue is of surpassing worth.

Золоті стовпи на срібній підставі – гарні ноги на п'ятах міцних (26:18); Golden columns on silver bases are her shapely limbs and steady feet.

Жінка галаслива, язиката - сурма воєнна, що зве до бою, тож кожен чоловік у такій халепі – наче б жив у неспокоях битви (26:27); "…a loud-mouthed, scolding wife is a trumpet signaling for battle: Any human being who answers that challenge will spend his life amid the turbulence of war" (26:18 – примітка).

Синові й жінці, братові й другові, доки живеш – не давай над собою орудувати; а й майна свого не давай іншому, щоб не довелось тобі, розкаявшись, просити його назад (33:20); Let neither son nor wife, neither brother nor friend, have power over you as long as you live… Give not to another your wealth, lest then you have to plead with him…

Де нема огорожі, там майно грабують; де жінки немає – чоловік стогне, блукаючи (36:25); A vineyard with no hedge will be overrun; a man with no wife becomes a homeless wanderer.

…від одежі міль виходить, а від жінки – злоба жіноча (42:13); For just as moths come from garments, so harm to women comes from women…

Краще чоловік лукавий, ніж споглядно добра жінка… (42:14); Better a man's harshness than a woman's indulgence…

завіт

Стій при завіті твердо, перебувай у ньому і виконуй його аж до постаріння (11:20); …hold fast to your duty, busy yourself with it, grow old while doing your task.

задоволений

Чи в тебе мало, чи багато – будь задоволений…(29:23); Be it little or much, be content with what you have…

закид

Людина, що звикла робити закиди, вік свій увесь від того не виправиться (23:15); A man who has the habit of abusive language will never mature in character as long as he lives.

здоров'я

Бідний, а здоровий і сильний це краще, ніж багатий, а з ранами на своєму тілі (30:14); Better a poor man strong and robust, than a rich man with wasted frame.

Здоров'я й сила ліпші від усякого золота, а сильне тіло – від надмірного багатства (30:15); More precious than gold is health and well-being, contentment of spirit than coral.

Немає багатства над тілесне здоров'я, і немає щастя над сердечну радість (30:16); No treasure greater than a healthy body; no happiness, than a joyful heart!

земля

Хто землю обробляє, той урожай свій збільшить…(20:28); He who works his land has abundant crops… (20:27).

зло

Уникне зла, хто не терпить балакунства (19:6); Never repeat gossip, and you will not be reviled.

зневажати

Не зневажай людину, якій гірко на душі, - бо той, хто понижує, той і підносить (7:11); Laugh not at an embittered man; be mindful of him who exalts and humbles.

Не зневажай людини в старості її: ми бо теж постаріємось (8:6); Insult no man when he is old, for some of us, too, will grow old.

ім'я

Про ім'я своє дбай, воно тобі лишиться над тисячі великих скарбів золотих (41:12); Have a care for your name, for it will stand by you better than precious treasures in the thousands…

Мало днів триває життя щасливе, та добре ім'я перебуває навіки (41:13); The boon of life is for limited days, but a good name, for days without number.

клятва

Уст не призвичаюй твоїх до клятви, не звикай бо клястись ім'ям Святого (23:9); Let not your mouth form the habit of swearing, or becoming too familiar with the Holy Name.

Хто на клятви щедрий, сповниться беззаконням, і ніколи бич його дому не покине…(23:11); A man who often swears heaps up obligations; the scourge will never be far from his house.

користь

Один будує, другий руйнує: яка їм з того користь – невже тільки труд? (34:23); If one man builds up and another tears down, what do they gain but trouble?

красуня

Відвертай від красуні очі й на вроду чужу не споглядай, бо жіноча краса багатьох спантеличила, і кохання від неї вогнем займається (9:8); Avert your eyes from a comely woman; gaze not upon the beauty of another's wife – Through woman's beauty many perish, for lust for it burns like fire.

Із заміжньою разом не сідай, і з нею при вині не бенкетуй, бо душа твоя до неї прихилиться, і пристрасть на погибель штовхне тебе (9:9); With a married woman dine not, recline not at table to drink by her side, Lest your heart be drawn to her and you go down in blood to the grave.

лихо

Не кой лиха, то й не підпадеш під владу лиха (7:1); Do not evil, and evil will not overtake you…

…не сій у борознах несправедливости, щоб усемеро з них не пожав (7:3); Sow not in the furrows of injustice, lest you harvest it sevenfold.

Кожне діло, в якому гнилизна, - щезне, і той, хто його чинить, з ним ізникне (14:19); All man's works will perish in decay, and his handiwork will follow after him.

Хто підкидає камінь – собі ж на голову кидає… (27:25); …a stone falls back on him who throws it up…

Хто яму копає – у неї впаде; хто сіть розставляє – впіймається в неї (27:26); As he who digs a pit falls into it, and he who lays a snare is caught in it…

Хто чинить погане – воно впаде на нього, так що й сам не взнає, звідкіль воно нагрянуло (27:27); Whoever does harm will be involved in it, without knowing how it came upon him.

лиходій

Лиходія бережись, який зло намислює, щоб, бува, не вчинив назавжди тобі сорому (11:33); Avoid a wicked man, for he breeds only evil, lest you incur a lasting stain.

лінивий

Лінивий схожий на купу гною: хто б лиш його торкнувся – обтрусить руку (22:2); The sluggard is like a lump of dung; whoever touches him wipes his hands.

милосердя

Не відштовхуй жебрака у біді, і від бідака не відвертай обличчя свого (4:4); A beggar in distress do not reject; avert not your face from the poor.

Від старця не відводь очей, і не давай нікому приводу тебе проклинати (4:5); From the needy turn not your eyes, give no man reason to curse you…

Не розтулюй руку, щоб брати, не стулюй, коли треба давати (4:31); Let not your hand be open to receive and clenched when it is time to give.

Дар милосердя подай усякому живому, а й мертвому не відмов твоєї ласки (7:33); Be generous to all the living, and withhold not your kindness from the dead.

Хто чинить милосердя, той ближньому позичає…(29:1); He does a kindness who lends to his neighbor…

Пожертвуй грішми твоїми ради брата й друга: хай під каменем не іржавіють, хай не пропадають (29:10); Spend your money for your brother and friend, and hide it not under a stone to perish…

Благодайне милосердя - за часів скрути: наче хмари дощові за пори посушливої (35:24); Welcome is his mercy in time of distress as rain clouds in time of drought.

молитва

Смиренного молитва крізь хмари пробивається…(35:17); The prayer of the lowly pierces the clouds…

мудрість

Всяка премудрість - від Господа…(1:1); All wisdom comes from the LORD…

Початок мудрости – боятися Господа…(1:14); The beginning of wisdom is fear of the LORD… (1:12).

Прагнеш мудрости? Дотримуй заповіді, і Господь тобі її щедро надасть (1:26); If you desire wisdom, keep the commandments, and the LORD will bestow her upon you… (1:23).

Мудрість смиренного підносить його голову і садовить його серед вельмож (11:1); The poor man's wisdom lifts his head high and sets him among princes.

Мудра людина в усьому обережна, і за днини гріха – стережеться завинити (18:27); A wise man is circumspect in all things; when sin is rife he keeps himself from wrongdoing.

Мудрий словами пошану до себе збуджує, розумний чоловік – вельможам довподоби (20:27); A wise man advances himself by his words, a prudent man pleases the great (20:26).

Схована мудрість і скарб незримий – яка з одного і другого користь? (20:30); Hidden wisdom and unseen treasure – of what value is either? (20:29).

Ліпше чоловік, що глупоту свою ховає, аніж чоловік, що ховає свою мудрість (20:31); Better the man who hides his folly than the one who hides his wisdom (20:30).

Мудрого знання помножиться, як повінь, і рада його – як джерело життєве (21:13); A wise man's knowledge wells up in a flood, and his counsel, like a living spring.

Яка ж бо гарна для старих – мудрість, і для поважаних – розважність і порада!(25:5); How becoming to the aged is wisdom, understanding and prudence to the venerable!

Мудрий здобуває довір'я в своїм народі, тож імення його повіки житиме (37:26); One wise for his people wins a heritage of glory, and his name endures forever (37:25).

навчати

Не один вправний – навчає багатьох, а для себе самого – геть непорадний (37:19); A man may be wise and benefit many, yet be of no use to himself.

наклепник

Плямить самого себе наклепник, тож і сусіди його зненавидять (21:28); A slanderer besmirches himself, and is hated by his neighbors.

небезпека

Затверділе серце порине наприкінці в нещастя; хто любить небезпеку – в ній і загине (3:26); A stubborn man will fare badly in the end, and he who loves danger will perish in it (3:25).

недобрий

Хто недобрий сам до себе – до кого ж добрим він буде? Такий і з власних дібр не зазнає радощів (14:5); To whom will he be generous who is stingy with himself and does not enjoy what is his own?

нехтувати

…хто нехтує малим, той поволі занепаде (19:1); …he who wastes the little he has will be stripped bare.

нещастя

Будь серцем праведний і постійний, а в нещасті – не бентежся (2:2); Be sincere of heart and steadfast, undisturbed in time of adversity.

Все прийми, що тебе лиш спіткає, і, пониженим бувши, всі зміни стерпи (2:2); Accept whatever befalls you, in crushing misfortune be patient… (2:4).

…золоту проба – вогонь, а бездоганному – горно пониження (2:5); For in fire gold is tested, and worthy men in the crucible of humiliation.

На нещастя гордого немає ліків, бо закорінилось у ньому зело лукавства (3:28); For the affliction of the proud man there is no cure; he is the offshoot of an evil plant (3:27).

обіт

Хай ніщо не стримує тебе виконати обіт своєчасно, і не чекай аж до смерти, щоб бути оправданим (18:22); Let nothing prevent the prompt payment of your vows; wait not to fulfill them when you are dying.

Заки обітуєшся, приготуй себе, і не будь людина, що спокушує Господа (18:23); Before making a vow have the means to fulfill it; be not one who tries the LORD.

одяг

Вже й з вигляду можна спізнати чоловіка, і з обличчя видно хто розумний (19:29); One can tell a man by his appearance; a wise man is known as such when first met (19:25).

Одяг у мужа, на зубах усміх і хода чоловіка – оповідають, хто він (19:30); A man’s attire, his hearty laughter and his gait, proclaim him for what he is (19:26).

око

…несите око – це річ погана (31:13); …gluttony is evil.

освіта

Набувайте освіту й великим коштом: в ній собі придбаєте золота чимало (51:28); Acquire but a little instruction; you will win silver and gold through her.

пам'ятати

У всіх ділах твоїх пам’ятай про твою кончину – повіки не згрішиш (7:36); In whatever you do, remember your last days, and you will never sin.

повчання

…повчання приймай уже замолоду, то й знаходитимеш мудрість аж до сивини (6:18); …from your youth embrace discipline; thus will you find wisdom with graying hair.

Будь серед збору старших, а хто мудрий – того тримайся (6:34); Frequent the company of the elders; whoever is wise, stay close to him.

З уст повчання слухайте, діти! Хто їх берегтиме, той не пропаде (23:7); Give heed, my children, to the instruction that I pronounce, for he who keeps it will not be enslaved.

позичати

Не позичай сильнішому за тебе; а позичив – звикни до втрати (8:12); Lend not to one more powerful than yourself; and whatever you lend, count it as lost.

Перед тим, як узяти, такий в руки цілує, про багатство ближнього смирненько балакає, - треба віддавати, то він зволікатиме, віддасть образливим словом чи на лихі часи нарікатиме (29:5); When he borrows, he kisses the lender’s hand and speaks with respect of his creditor’s wealth; But when payment is due he disappoints him and says he is helpless to meet the claim.

порада

Тримайся поради серця свого: для тебе над нього нема нічого вірнішого (37:13); Then, too, heed your own heart’s counsel; for what have you that you can depend on more?

правда

Не супереч правді, і соромся твого неуцтва (4:25); Never gainsay the truth… but of your ignorance rather be ashamed (4:25-26).

Птахи живуть із собі подібними – правда повертається до тих, що чинять правду (27:9); Birds nest with their own kind, and fidelity comes to those who live by it.

пристрасть

Не ходи слідом за своїми пристрастями і від похотей своїх стримуйся (18:30); Go not after your lusts, but keep your desires in check.

радитися

Не радься з дурним: він не вміє приховати слова (8:17); Take no counsel with a fool, for he can keep nothing to himself.

Вчащай до ближніх, скільки можеш; радься з мудрими повсякчасно (9:14); As best you can, take your neighbors' measure, and associate with the wise.

Не радься того, хто з недовір'ям дивиться на тебе: від заздрісників твоїх крий свої наміри (37:10); Seek no advice from one who regards you with hostility; from those who envy you, keep your intentions hidden.

Не радься жінки про її суперницю, ані боягуза – про воєнну справу, ані крамаря - про справи обміну, ані покупця – про справи продажу, ані заздрісного – про діло вдячности, ані жорстокого - про добродійство, ані ледачого – про будь-яку працю, ані наймита поденного – про закінчення роботи, ані раба лінивого – про труди важкії: у жадній їхній пораді на них не покладайся (37:11); Speak not to a woman about her rival, nor to a coward about war, to a merchant about business, to a buyer about value, to a miser about generosity, to a cruel man about mercy, to a lazy man about work, to a seasonal laborer about the harvest, to an idle slave about a great task: pay no attention to any advice they give.

розважливий

Розумій твого ближнього, як себе самого, і в кожній справі будь розважливий (31:15); Recognize that your neighbor feels as you do, and keep in mind your own dislikes…

розмова

Піч випробовує гончарське начиння – людину випробовує її розмова (27:5); As the test of what the potter molds is in the furnace, so in his conversation is the test of a man.

Де треба слухати, не розливайся в розмові – не вдавай мудрого, як не пора на теє (32:4); When wine is present, do not pour out discourse, and flaunt not your wisdom at the wrong time.

Висловлюйся коротко: багато – кількома словами (32:8); Be brief, but say much in those few words…

Бувши з визначними, до них не рівняйся; не многослов, коли говорить інший (32:9); When among your elders be not forward, and with officials be not too insistent.

розумний

Узрієш розумного – вже зрання спіши до нього, а нога твоя хай його пороги оббиває (6:36); If you see a man of prudence, seek him out; let your feet wear away his doorstep!

Мов золота прикраса – розумного наука, вона – немов обручка на правиці (21:21); Like a chain of gold is learning to a wise man, like a bracelet on his right arm.

З нерозумними бувши, зважай на час, а бувши з розумними – будь якнайдовше (27:12); Limit the time you spend among fools, but frequent the company of thoughtful men.

сваритися

Не сварися з язикатим, не підкидай до вогню його дров (8:3); Dispute not with a man of railing speech, heap no wood upon his fire.

Від сварки утримайсь, то й гріхів уникнеш: гнівлива людина сварню розпалює (28:8); Avoid strife and your sins will be fewer, for a quarrelsome man kindles disputes…

серце

Не відкривай кожному серця, щоб твоє щастя не пограбували (8:19); Open your heart to no man, and banish not your happiness.

Серце людини її обличчя змінює – на добре або ж на лихе (13:25); The heart of a man changes his countenance, either for good or for evil (13:24).

Хто вколе в око – з нього сльози виточить; хто ж у серце вколе – почуття його виявить (22:19); One who jabs the eye brings tears: he who pierces the heart bares its feelings.

скнара

Скнарому серцеві не личить багатство, ані зависливій людині – маєтки (14:3); Wealth ill becomes the mean man; and to the miser, of what use is gold?

Око скупого не сите тим, що має, - скнарість висушує геть його душу (14:9); In the miser's opinion his share is too small; he refuses his neighbor and brings ruin on himself (14:8-9).

скромність

…прослав себе скромністю… (10:28); …with humility have self-esteem… (10:27).

слово

Ось так, як роса поменшує спеку, так і слово добре – ще краще, ніж дарунок (18:16); Like dew that abates a burning wind, so does a word improve a gift (18:15).

Хто розумний словом, той виявляє вченість: такі бо сіють дощем приповідки влучні (18:29); Those trained in her words must show their wisdom, dispensing sound proverbs like lifegiving waters.

З плоду дерева праця над ним виявляється, думка ж людського серця – із слова (27:6); The fruit of a tree shows the care it has had; so too does a man's speech disclose the bent of his mind.

Мужа не хвали, поки він ще не висловився, бо щойно словом людина випробовується (27:7); Praise no man before he speaks, for it is then that men are tested.

Кожному ділу початок - слово: кожній дії передує – порада (37:16); A word is the source of every deed; a thought, of every act.

смерть

Вмираючи, людина дістає спадщину: гадів, звірів, черву (10:11); When a man dies, he inherits corruption; worms and gnats and maggots

Аж до кончини не зви нікого щасливим: щойно при смерті мужа пізнають (11:28); Call no man happy before his death, for by how he ends, a man is known.

Кожне тіло старіється, як і одежа, бо від віку присуджено: смертю помреш (14:17); All flesh grows old, like a garment; the age-old law is: All must die.

Ось перед людьми – життя і смерть: що забажає, те йому й дасться (15:17); Before man are life and death, whichever he chooses shall be given him.

Краще смерть, ніж гірке життя, і вічний спочинок, ніж постійне чав'ядіння (30:17); Preferable is death to a bitter life, unending sleep to constant illness.

смуток

Не завдавай душі своїй жалю, не муч себе думами сумними…(30:21); Do not give in to sadness, torment not yourself with brooding…

…смуток провадить до смерти, і серця журба потугу відбирає (38:18); …For grief can bring on an extremity and heartache destroy one's health (38:19).

Смуткові серцем своїм не віддавайся, відкинь його геть – про кінець пам'ятай свій (38:20); Turn not your thoughts to him again; cease to recall him; think rather of the end.

сновиддя

Хто вірить сновиддям – скидається на того, що за тінь хапається і за вітром женеться (34:2); Like a man who catches at shadows or chases the wind, is the one who believes in dreams.

Ворожба, чарування, сновиддя – речі порожні… (34:5); Divination, omens and dreams all are unreal…

старанний

… У всіх твоїх справах будь старанний, і ніяка недуга тебе не спіткає (31:22); …In whatever you do, be moderate, and no sickness will befall you.

стежка

Не вийся у кожному вітрі і не ступай усякою стежкою… (5:9); Winnow not in every wind, and start not off in every direction (5:11).

стид

Є стид, що до гріха призводить, а є стид – слава та милість (4:21); There is a sense of shame laden with guilt, and a shame that merits honor and respect.

страх

Страх Господній звеселює серце й радощі дає, втіху та довголіття (1:12); Fear of the LORD warms the heart, giving gladness and joy and length of days (1:10).

судитися

Не судися з багатієм: переважить тебе ціною; багатьох бо золото погубило, а й царські серця зігнуло (8:2); Quarrel not with a rich man, lest he pay out the price of your downfall; For gold has dazzled many, and perverts the character of princes.

З суддею не позивайся: його судитимуть так, як він схоче (8:14); Contend not at law with a judge, for he will settle it according to his whim.

Не піднімай вантажу, що тобі понад сили, - не в'яжися з багатшим і сильнішим за тебе. Яке бо горщикові з казаном товариство? Цей ударив – а той і розбився! (13:2); Bear no burden too heavy for you; go with no one greater or wealthier than yourself. How can the earthen pot go with the metal cauldron? When they knock together, the pot will be smashed…

сумління

Щасливий, кого не винуватить власне сумління, і той, хто своєї надії не втратив (14:2); Happy the man whose conscience does not reproach him, who has not lost hope.

тайна

Хто тайни розголошує – втрачає довір'я, і друга собі він більш не знайде (27:16); He who betrays a secret cannot be trusted, he will never find an intimate friend.

…на рану є перев'язка, і на лайку – примирення, та немає надії для того, хто зраджує тайну (27:21); A wound can be bound up, and an insult forgiven, but he who betrays secrets does hopeless damage.

товариство

Яке товариство ягняті з вовком? Ось так само й у грішника з побожним (13:17); Is a wolf ever allied with a lamb? So it is with the sinner and the just (13:16).

уста

Уста солодкі помножують прихильників, і язик добромовний побільшує ввічливість (6:5); A kind mouth multiplies friends, and gracious lips prompt friendly greetings.

хата

Не вводь абиякого до хати своєї – численні бо бувають хитрощі підступного (11:29); Bring not every man into your house, for many are the snares of the crafty one…

Чужого введеш у хату, а він заколот сподіє та й відчужить тебе від рідних твоїх (11:34); Lodge a stranger with you, and he will subvert your course, and make a stranger of you to your own household.

хворий

Не вагайсь відвідати хворого – люблений будеш за те (7:35); Neglect not to visit the sick – for these things you will be loved.

шукати

Не шукай того, що важке тобі занадто; не досліджуй того, що понад сили твої (3:21); What is too sublime for you, seek not, into things beyond your strength search not (3:20).

язик

Не будь супроти людей облудним, зважай на уста свої (1:29); Play not the hypocrite before men; over your lips keep watch (1:26).

Язиком не будь зарозумілий, а ділами – лінивий та недбайливий (4:29); Be not surly in your speech, nor lazy and slack in your deeds.

І слава, і неслава – в розмові; язик людини – її погибель (5:13); Honor and dishonor through talking! A man's tongue can be his downfall (5:15).

Ліпше послизнутись на підлозі, аніж язиком…(20:18); A fall to the groung is less sudden than a slip of the tongue… (20:17).

Удар батогом залишає смугу – удар язиком ламає кістки (28:17); A blow from a whip raises a welt, but a blow from the tongue smashes bones…

Від гострого меча полягло багато, але не стільки, скільки впало від язика (28:18); Many have fallen by the edge of the sword, but not as many as by the tongue.

Вагу та міру для слів своїх вироби, ворота й засуви зладнай для своїх уст (28:25); As you hedge round your vineyard with thorns, set barred doors over your mouth… (28:24).

Зрідка бувають випадки, коли Біблія українською мовою містить у собі ті чи інші висловлювання, а в Біблії англійською мовою вони відсутні:

Той, хто світом керує рухом руки своєї і все підкорює волі своїй, він –володар усього в могутності власній... (18:3).

Діти ж зневажливі, зле виховані й пихаті – безчестять шляхетність власної родини (22:8).

Розпусну жінку вважають за собаку, скромній же притаманно Господа страхатись (26:25) і т. п.

Отже, якби ми дотримувались цих мудрих повчань, написаних понад двадцять століть тому, то нині жилося би нам набагато краще.

ЛІТЕРАТУРА

1. Святе Письмо Старого та Нового Завіту. Повний переклад, здійснений за оригінальними єврейськими, арамійськими та грецькими текстами. - Видання Українського Біблійного Товариства, 1992.
2. Saint Joseph Edition of The New American Bible. Translated from the Original Languages with Critical Use of All the Ancient Sources. – New York: Catholic Book Publishing Co., 1992.